

OPSTAND. DOOR G. J. PEELLEN

SCHOTEN knallen vlijmscherp en vinnig door de lucht; paardengetrappel, en 't geluid van hoeven, die in galop de steenen raken. Zoeklichten scheren langs de huizen, witte bundels, die even scherp geveld en ramen afteekenen, tegen den nacht-donkeren achtergrond. Korte, afgebeten commando's: „Ramen dicht!“ Even knettert het korte geluid van een enkel schot nog op, glas-gerinkel volgt.

Dan wordt het geleidelijk weer stil in de straat. Maar dan om den hoek, uit het steegje, naderen enkele donkere figuren, die door de booglamp belicht zichtbaar worden, zich losmakend uit het duister; een goedgemikte steen keilt tegen de verraderlijke lamp; een dof knalgeluid, 't fijn getinkel van dun glas op de keien, dan is 't weer stil — men wacht even in 't donker af.

Uit de verte, verwijderd, klinkt herhaald 't geluid der schoten, teruggekaast door de huizenrijen. Ze hebben daarginds blijkbaar de handen vol. Een gedempte roep, en haastig worden de groote steenen uit 't wegdek gebroken, met doffe smakken op een hoop gegooid, tot een muur, die straks de politie in zijn doortocht belemmeren zal.

Uit de weer opengeschoven ramen moedigt men de duistere werkers aan, smijft hun barricade-materiaal toe; dan, onverwacht, zoekend langs de huizenrij, drie, vier lichtbundels, kruipend over de straat, tot ze plots in hun verraderlijken kring de verraste bouwers gevangen hebben, die haastig opspringen, vluchten willen, maar niet uit het lichtweb weg kunnen, dat hen tergend volgt. Een salvo, fel opdaverend, een kreet, politiefluitjes.

Een der opgeschoten jongens is ruggelings neergestort. „Moordenaars! Moordenaars!“ krijshen hysterische vrouwenstemmen wild uit de ramen.

Dakpannen en bloempotten storten omlaag, en terwijl uit de verte het snel over de keien aanklepperend hoefgeluid versterking aankondigt, stormen de agenten, revolver tot schieten gereed, bijklichtend met hun felle zaklampen, de wankele trapjes op, omhoog naar de verdieping waaruit gegooid werd.

De toegang is nauw. Ze kunnen slechts één voor één door de scheefhangende deur.

Juist als agent Van Staveren als

laatste naar binnen wil, keilt een bloempot omlaag. Hij grijpt naar zijn hoofd, wankelt, valt kreunend tegen de terugslaaende deur... Hij hoort ruischen, als van water in de ooren, bij 't zwemmen, alles golft om hem heen..... bewusteloos zakt hij weg, op 't trottoir —

De vrouw van agent Van Staveren staat bevend voor 't raam van hun bovenhuisje in de Langestraat. — Ook zij is gesommeerd haar raam te sluiten; de politie, verbeterd en geprikkeld, ziet achter elk open raam een vijand, en kan geen goeden meer van kwaadwillenden onderscheiden. Ze voelt dat ook wel. Maar ze had zoo graag willen uitkijken, of ze haar man ook langs zag komen.

Dit is nu al de tweede avond, dat het om haar heen spookt. En ze ziet wel, dat het verzet erger in plaats van minder geworden is. Het schieten houdt niet op. En ze rilt als ze er aan denkt, dat ook Jan daarbij is, meeschiet, misschien een onschuldige treft. Ze weet wel: hij moet zijn plicht doen, hij kan niet anders en de menschen hebben het er naar gemaakt, in hun verbitterde, waanzinnige opstandigheid, maar 't zijn toch menschen ook, vaders, verloofden, mannen..... die misleid door onverantwoordelijke stokers, denken het brood voor hun gezin zoo alleen te kunnen verdienigen.

Om den hoek van de Groote kerk klinkt weer de tergende scheldroep: „Moordenaars! kapitalisten-slaven, móórrdenaars!“

En het doet haar pijn; dat geldt ook Jan, haar goedge man, die nog geen vlieg kwaad doet. Misschien heeft Jan een mensch geraakt, een medemensch. In de oogen van die verbitterden is hij nu een moordenaar!

Eén voor één zijn de lampen in haar straat uitgegoid, onheilspellend donker ligt de straat, van de huizen

is niets te zien, alle lichten zijn gedooft, maar ze weet: daar achter die donkere muren is men wakker, daar leeft de haat, en verwenscht men haar man.

Even wordt de straat weer in 't licht gezet. Voorafgegaan door politieruiters met schijnwerpers rijden de marechaussee's voorbij, verbeterd onder hun sombere kolbakkens omhoog kijkend, de dreigende revolver gericht op de gevels. En 't schieten houdt aan; overal dreunt het op, om haar heen, zich verplaatsend, telkens weer in een anderen hoek, maar onophoudelijk. En 't wordt steeds later.

Zou er nu nooit een eind aan komen? Gisternacht was het zoo laat, toen Jan thuis kwam, maar nu schijnt het nog veel later te zullen worden.

Ze heeft, onder den vetten kop, de breedvoerige verslagen gelezen in de krant. Weet dat het ook voor de politie gevaarlijk is. Jan heeft dat, geruststellend, ontkend, maar ze heeft het nu zelf gelezen, van agenten, die getroffen werden door dakpannen of bloempotten. Die in donkere sloppen, langs wankele trapjes omhoog moesten, de zolders en daken op om te onderzoeken, als er gegooid was.

Naarmate het langer duurt, wordt ze ongeruster. Ze praat het zichzelf wel voor: Zoolang het schieten en patrouilleeren niet ophoudt, kan Jan nog niet thuiskomen. Ze hoeft hem nog niet te verwachten voorloopig.

Maar haar zenuwachtigheid en onrust groeien. 't Is of ze een voorgevoel heeft van naderend gevaar.

Ze voelt zich eenzaam en alleen in 't huis. Uitgaan naar kennissen kan niet. 't Is onverantwoordelijk zich nu op straat te wagen. En bij de burens kan ze evenmin troost vinden. Ze heeft maar al te goed gevoeld, vandaag, hoe alles in deze buurt partij trekt tegen de politie. Ze heeft de blikken vol haat gevoeld van de bovenburens, die, anders altijd vlassend op een praatje, haar nu voorbij liepen en vernietigend aankeken, haar, de vrouw van een agent, van „zoo'n moordenaar“! En toen ze vanmorgen de trap afkwam, en de buurvrouw van beneden passeerde, die met een andere vrouw een praatje maakte in 't portiek, had ze de bedoeling wel begrepen, toen deze plotseling luider, dat ze 't vooral hooren zou, uitriep: „Drie doojen hebben ze al gemaakt, dat tuig, die moordenaars. Opvangen moesten ze ze allemaal!“ Dat was maar al te duidelijk voor haar ooren bestemd geweest.....

Naar bed gaan wil ze ook niet. Van slapen kwam toch niets, zoolang er nog zoo geschoten werd. En 't kon zijn, dat Jan nog trek in iets had, als hij zoo, moe van zó'n avond, thuis kwam.

Zoo zit ze, rillend van zenuwachtigheid, doelloos voor haar raam, want er valt niets te zien op straat; alles ligt in 't donker. Ook op het marktplein hebben ze alle lampen stukgegoid. Beneden, op straat, klinkt opgewonden stemgerucht, daar groepen telkens de menschen samen, om haastig uiteen te stuiven

en een veilig heenkomen te zoeken in de zijstraatjes en stegen, als ze paardegetrappel hooren, of de lichten ontwaren van een snel naderende overvalsauto, of van de motorpolitie, om dan, even voor hun om den hoek ontsnappen, nog hun machteloos haat uit te schreeuwen, in den woedenden uitroep: „Moordenaars!”

Maar eindelijk, eindelijk tegen tweeën keert de rust terug. Er is geen gehol of gedraaf meer op straat, en de schoten worden minder, en ver verwijderd. De patrouilles komen echter nog regelmatig terug — nog steeds met hun lichten de huizen afzoekend.

Maar nu had Jan toch thuis kunnen zijn! Ze begint zich nu echt zenuwachtig te maken. Voor de gewone agenten is 't nu toch afge-loopen: de bere denen hebben hun werk overgenomen. Er zal hem toch niets overkomen zijn?

Dan, lang en alarmeerd de bel. Een brigadier staat in het portaal, en vertelt, geruststellend en 't zoo onschuldig mogelijk voorstellend, dat haar man niet thuis komt.

„Hij is in het ziekenhuis. Een kleine verwonding. Heeft wat op z'n hoofd gekregen. Niets van beteekenis. Ze hoeft zich niet ongerust te maken. Er is geen gevaar bij, hoor! Maar ik dacht, ik zal 't u zelf even zeggen; u hoeft vannacht niet meer te gaan kijken. Nee heusch, er is geen gevaar, gaat u morgepochtend maar, en slaapt u eerst rustig. Een kwestie van een paar dagen. Dan is alles weer in orde.”

Zij kan geen antwoord geven. Staat wezenloos boven aan de trap, met bonzend hart. 't Dreunt in haar hoofd.

„Jan in 't ziekenhuis, gewond.....”

Met een paar hartelijke, opbeurende woorden vertrekt de brigadier. Met een slag valt de deur achter hem dicht.

En nog altijd staat ze daar, kleintjes, bleek, bibberend van kou en zenuwachtigheid.

Langzaam gaat ze weer naar binnen, werktuigelijk valt ze weer in den stoel bij 't raam terug. Ze denkt niet aan naar bed gaan, maar zit daar in de donkerte te staren, vol van gedachten.

Ze had gedacht aan 't eind van zorgen en tegenslag te zijn, toen Jan zijn aanstelling had, toen ze eindelijk trouwen konden na jarenlange verloving en wachten. Hij had, ondanks al zijn acten en diploma's, jaren rondgelopen, zoekend naar werk, hunkerend iets te kunnen aanpakken —, vol werklust. Maar niemand, die er gebruik van wilde of kon maken. Alles had hij geprobeerd, en alles was mislukt. Ten slotte had hij zijn politie-diploma ook nog gehaald, wat kinderspel was geweest, dank zij zijn opleiding en kennis. Eenvoudig omdat hij toch iets moest doen. En dat, waar ze 't minst van verwacht hadden, had de uitkomst gegeven. Na een half jaar was hij hier aangesteld — en dankbaar had hij geaccepteerd.

't Baantje was anders en minder geweest dan zij en hun ouders altijd gedroomd hadden. Maar 't gaf eenig houvast, en ze zouden er samen van kunnen leven. En Jan had het zijn zelfrespect, dat hij bijna verloren was, door alle teleurstellingen, teruggegeven. Ze konden hem dus toch nog gebruiken. Hier werd zijn werkkracht aanvaard. Hij was dus niet nutteloos en doelloos in de maatschappij.

En nu konden ze trouwen: dat had eigenlijk den doorslag gegeven, nu had hij Lucy tenminste iets aan te bieden, al was 't minder dan zij verwacht hadden.

Ze had hem gevraagd: „Is 't niet gevaarlijk voor jou, politie-agent in een groote stad, die zooveel rooder is, en waar telkens relletjes zijn?”

Maar hij had alle zorgen weggepraat: „Och kom, wat kan je als agent gebeuren? Tenslotte hebben wij nog steeds de macht in handen. En de gewapende macht wint het altijd van het ongewapend verzet.”

Ze was opgefleurd na haar trouwdag. Ze had nu haar eigen huisje. Ze konden rondkomen, al moest het zuinig aan. De huren waren hoog, maar ze woonden voordeelig in deze volkswijk, en 't was dicht bij Jan z'n bureau. En ten slotte hoefde je je toch niet met de burenen te bemoeien. Je had toch elkaar, en je eigen, gezellige interieur. Eigen, bekende dingetjes, in den loop der jaren verzameld.

Een werper van het gevreesde Australische wapen, de boomerang.

En nu, na een half jaar van ongestoord geluk, dit! „'t Was niet erg” had de brigadier gezegd. Maar als dat maar een geruststelling was! Als 't eens wél ernstig met Jan was? „Heère, dat niet”, smeekte ze, „geef toch dat 't niet erg is. Dat hij weer beter wordt. Ontneem mij hem niet!”

* * *

Ze was in den stoel ingeslapen. Stijf en koud werd ze den volgenden morgen wakker, verwonderd om zich heen kijkend, niet begrijpend nog. Dan, ineens wist ze 't weer: „Jan!”

't Was nog vroeg, maar in de straat waren de werklieden al druk bezig het wegdek te herstellen. Ladderwagens ratelden over de steenen om de verlichting weer in orde te brengen.

Ze haastte zich met haar werk, om zoo vroeg mogelijk naar 't ziekenhuis te gaan. Toen ze de deur van haar étage afsloot, zag ze er met krijt, in groote hanepooten, opgeschreven: „Moordenaars!”

Meeleven en hulp van de burenen had ze niet te verwachten, begreep ze.

En vol zorg, in gedachten verdiept, ging ze op weg. Tamelijk opgewekt kwam ze terug. Zijn hoofd in verbanden, hadden Jan z'n oogen haar toch bemoedigend aangekeken. Volgens de zuster was 't erg meegevallen. Een lichte schedelfractuur. Dat hij vanmorgen al weer bijgekomen was, achtte de dokter een goed teken. Maar op haar vraag, wanneer hij weer beter zou zijn, ontweek ze het antwoord.

Toch ging ze dankbaar naar huis. Ze was zoo bang geweest, dat het iets ergs was, dat de brigadier haar wat verzwegen had!

Ze keek verwonderd op, toen ze voor haar deur een verhuiswagen zag, sjouwers, die de trap afkwamen, en onder toezicht van een agent hun last in den wagen laadden. En nog verwonderder, toen ze haar eigen thee-meubel herkende! Ze holde omhoog, en liep bijna denzelfden brigadier in de armen, die den vorigen avond aan de deur geweest was.

„Schrik niet, mevrouw”, zei hij geruststellend glimlachend. „'t Gebeurt in opdracht van den chef. Hebt u die deur gezien?” Ze keek op. Na haar vertrek was zij van onder

tot boven besmeurd en beschreven.

„Daar waren we al bang voor. U zit hier op 't oogenblik gevaarlijk. Ze hebben 't op de politie staan, en u kunt hier als vrouw alleen niet in huis blijven. 't Is hier nog niet één, twee, drie weer rustig, en als 't zoover is, is de wrok tegen de politie niet ineens weer over. Daar komt nog bij, dat het bekend is geworden, die nummers van ons, ziet u, dat uw man nog al scherp opgetreden is, en er minstens twee geraakt heeft. Om vanavond en vannacht een oogje in 't zeil te houden hier, daarvoor kunnen we de mannetjes niet missen op 't oogenblik. En u zoudt hier toch geen leven meer hebben. Nou vond de chef 't beter, dat u verhuisde; naast mij is een geschikt huisje leeg, en wij hebben alles geregeld. 't Overvalt u natuurlijk. Maar 't moest haastig, en in de morgenuren gebeuren. Wie weet wat er hier vanmiddag weer te doen is.”

* * *

In 't nieuwe huisje, alleen, zonder Jan, midden in den verhuisboel, alles van zijn plaats, had ze neiging eens flink uit te huilen. Woonde moeder maar in de stad!

Maar dan dacht ze aan Jan; die niets ernstigs had. Gauw weer beter zou zijn. En door haar tranen heen kon ze glimlachen, en zich blij voelen. En God nog danken, dat Hij haar gebed verhoord had. Als Jan maar beter wordt, als 't met hem maar goed gaat, wat doet dit alles er dan toe!

En met energiek gebaar, deed ze haar schort voor, en begon aan 't opruimingswerk.